

Rusko-japonska vojska.

Na morju.

Celi svet sedaj z veliko napetostjo pričakuje dogodke na morju. Ne ve se namreč nič prav natanko, kje da sta rusko in japonsko brodovje. Tudi moč obeh brodovij je še vedno neznana. Od vseh strani prihajajo poročila, da so srečale ladje v Kitajskem morju ruske bojne ladje. Eno poročilo pravi, da so jih videli vzhodno od otoka Formosa, drugo, da so srečali ruske ladje pri otoku Sumatra. Seveda iz kopice teh in enakih poročil ni mogoče spoznati resnice. In to je ravno za Japonce hudo. Roždestvenski jim je popolnoma ušel iz oči. Sedaj ne vejo, ali je svoje brodovje delil, ker prihajajo od vseh strani poročila, ali pa ima svoje brodovje skupaj. Brodovje, ki so ga zapazili blizu Sumatre, je najbrže tretje brodovje pod admiralom Nebogatov.

Iz Peterburga se pa poroča, da je brodovje Roždestvenskija plulo med Vzhodno-indijskimi otoki v treh oddelkih, ki so se pa sedaj že zopet združili. Ker si Japonci niso upali napasti nobenega teh oddelkov, se smatra to kot znamenje japonske slabosti. V tem mnenju so še bolj potrjeni, ko je pet japonskih križark plulo 9. t. m. mimo enega oddelka ruskega brodovja, ne da bi ga bili napadli. Japonci so bili torej spretno prevarjeni, ker so bili uverjeni, da je celo brodovje združeno.

Kaj da namerava Roždestvenski, kaj da je njegov cilj, o tem se ne ve seveda popolnoma nič, zato sedaj pišejo svoja domnevanja razni večji listi. List „Lokalanzeiger“ poroča, da se Roždestvenski ne bo spustil v bitko, ampak da bo ostal na anamskih otokih, ki leže vzhodno od Malajskega polotoka. Od tam bo vznemirjal japonske otoke in odrezal vsak dovoz živeža in vojaških potrebščin, ki prihajajo od zapada, posebno od Angležev. Glavni živež Japoncev je riž, ki ga dobivajo iz Birme in Jave. Ko bi bil dovoz pretrgan le za en mesec, bi to bilo za Japonce usodnejše, ko najhujši poraz na suhem.

V Petrogradu se govori, da pričakujejo spopada obeh brodovij takoj, ko dojde Roždestvenski v bližino Japonske. Do tega časa bo admiral Nebogatov došel do Kitajskega morja. V slučaju, da bo brodovje Roždestvenskega poraženo, se bo admiral Nebogatov združil z ostanki poraženega brodovja in znova stopil oslabeledim Japoncem nasproti. Ako bo pa zmagal Roždestvenski, bo pa admiral Nebogatov z največjo silo zasledoval poražene Japonce. V tem času pa si lahko popravi Roždestvenskijevo brodovje svoje poškodbe. Japonci pa baje zato niso napadli v južnem Kitajskem morju, ker so bili predaleč od svojih luk, kjer bi lahko v slučaju poraženja iskali zavetja. Sedaj pa bodo baje napadli Ruse, kakor hitro se bodo približali Japonski. Kajti v bližini svojih utrjenih luk se lahko hitro skrijejo v nje, če jim slaba prede, in si popravijo svoje poškodbe, dočim Rusi nimajo nobene luke, kjer bi si popravili svoje poškodbe, kjer bi si oddahnili. Zopet drugi pa pravijo, da bodo Japonci Roždestvenskega pustili mirno pluti v Vladivostok, kamor baje hoče priti. Vladivostok je že od morske strani tako oblegan in ga bodo Japonci kmalu tudi začeli oblegati na suhem. In pri obleganju bodo ladje zopet izpostavljene hudemu ognju iz velikih obležnih topov, kakor je bilo to v Port Arturju.

Ruski list „Noveja Vremja“ pa celo piše, da bi bitka, v kateri bi bil Roždestvenski tudi poražen, ne bila za Rusijo osodepolna, ako bi se v tej bitki potopile samo dve do tri japonske oklopnice. Japonci nimajo rezervnega brodovja in na morejo zgraditi v preglednem času nobenih novih velikih ladij. Rusi pa imajo že sedaj doma skoraj gotovo novo brodovje in morejo zgraditi hitro dve novi oklopnici, ki bi, poslani v Vzhodno Azijo, takoj zagotovile premoč na morju.

Vrednost torpedovk.

Bodoča bitka na morju ne bo le najstrašnejša in največja, kar jih pomni svetovna zgodovina novejšega časa, ampak ta bitka bo

povzročila najbrže tudi velik preobrat v gradbi vojnih ladij. V prvi vrsti se bodo izpremenile torpedovke in podvodni čolni. Ako se torpedovke ne bodo v bodoči bitki obnesle bolje ko pred Port Arturjem, potem bodo najbrže kmalu izginile. V pomorski bitki pred Port Arturjem dne 10. avgusta je bilo izstreljenih nad 100 torpedov, a zadeli ni niti eden. Naj si bode temu vzrok ta ali oni, gotovo pa je, da stane en sam strel 2000 kron in da bi moral imeti vsled tega pač več uspeha. Ogleduško službo, ki jo opravljajo torpedovke, bodo lahko opravljale cenejše ladje.

Politični ogled.

Narodno izdajstvo na Kranjskem.

Že smo poročali, da kranjski slovenski liberalci, katerih voditelj je odvetnik dr. Tavčar, niso hoteli pri dopolnilnih volitvah iz veleposestva skupno nastopiti s katoliško-narodno stranko ter poskusiti svoje sreče nasproti nemškemu graščakom. Dne 17. aprila se je vršila volitev in izvoljena sta dva Nemca, grof Margheri in graščak Gale, oba zvesta pristaša nemškutarskega barona Šveglja. A zgodilo se je ob tej priliki nekaj, kar je pokazalo narodnost slovenskih liberalcev v najslabši luči. Nekateri pristaši slovenske liberalne stranke so namreč sami radi, ne da bi jih Nemci potrebovali ali prosili, prišli na volišče ter volili nemška kandidata. Tako daleč je prišla na Kranjskem stranka, ki se je nekdanj na vsa usta pridušavala, da ji je narodnost nad vse. Zdaj pa jo že izdaja! To bi naj pomislilo tudi radikalno akademično dijaštvo!

Kmeti stan je zaostal v svojem vsestranskem razvoju. Najboljše se razvidi ta resnica iz tega, da je bilo v Avstriji l. 1890 od 1000 za delo sposobnih ljudi 632 poljedelskega stanu, l. 1900 pa že samo 582. Tako leto za letom nazadnje število kmetijskih ljudi. Kmet in njegov delavec zapuščata svoje polje, ker jima tvornica nudi boljše plačilo. Spremenilo se bo to še le takrat, kadar bo kmet sam narekoval svojim pridelkom cene. Takrat bo lahko za svoje delo tudi toliko skupil, da bo sebe in svojega delavca pošteno plačal in poskrbel obema za starost in onemoglost. Sredstvo za to moč je zadruga organizacija. Kadar bodo vsi kmetje do zadnjega zbrani v zadrugah, kadar bo vse pridelke prodajala zadruga, takrat bo lahko po svojem preudarku postavljala cene pridelkov. Za združeno organizacijo pa je treba prej visoke stanovske izobrazbe in pa nesebične medsebojne ljubezni.

Slovenske gospodarske šole morajo biti prva zahteva vsake zdrave kmetijske politike. Nikjer ni tako stanovsko zavednih kmetov kakor na Češkem in Moravskem med Čehi in med Nemci. Razlagamo si to lahko, ko izvemo, da je na Češkem 63 in na Moravskem 43 gospodarskih šol. Pri nas se nekateri kmetje pehajo za nemščino ter mislijo, da bo ž njo prišla kmetu zlata doba. Nemškemu kmetu v alpskih deželah se ne godi boljše kakor slovenskemu, čeravno zna nemški. Ampak v stanovski izobrazbi leži boljša bodočnost slovenskega kmeta. Če izobraženci zahtevajo srednjih in visokih šol, potem je naša naloga, da zahtevamo vsestransko izpopolnitev narodnogospodarskega šolstva. Dandanes ni dovolj, da zna kmet držati za pljug, dandanes mora poznati celo narodno-gospodarsko življenje.

Politični položaj v Avstriji. V petek je imel načelnik poljskega kluba grof Dzieduszycki daljši pogovor z ministrom notranjih reči, grofom Bylandt-Rheidt-om, ki nadomestuje sedaj bolnega ministrskega predsednika. Pogovor je veljal sedanjemu političnemu položaju ter se sukal o raznih vprašanjih, katerih rešitev je morala izostati ravno zaradi bolezni ministrskega predsednika bar. Gautscha, ki je dobil hudo šen. Kakor so listi že pred več tedni pisali, nameravali so sedanje ministrstvo nekako preustrojiti, kakor tudi izdelati obširen načrt o delovanju državnega zbora in deželnih zborov. Vse to pa je moralo, kakor rečeno,

izostati radi bolezni bar. Gautscha. Neki dunajski list piše, da se namerava zdaj državnozbornsko zasedanje odgoditi, koj ko bodo rešene še neke važnejše zadeve, in da državni zbor v poletju ne bo zboroval. Neki odličen politik se je baje izrazil, da poslanska zbornica, zdaj, ko je postala delavna, ne mara več, da bi jo vodilo uradniško ministrstvo, ampak da hoče imeti ministrstvo vzeto iz poslancev samih. Ako bi namreč zbornica še nadalje zborovala, in bi zastopali vlado člani sedanjega uradniškega ministrstva, bi se lahko že obstoječa nasprotja med njimi in med večjimi strankami prav lahko še bolj poostrila, kar bi pa jako zaviralo delavnost zbornice. Zaradi tega pa da se tudi namerava zasedanje državnega zbora za toliko časa odgoditi, dokler ne bode sestavljeno novo poslansko ministrstvo.

Naša mornarica pomnožena. Daš se pomnoži naša vojna mornarica, je vlada pred kratkim naročila 5 rušilcev torpedovk in 13 torpedovk, kar bo skupno stalo 15 milijonov kron. Vse te ladje bodo zgrajene po modelih in načrtih tvrdke Yarrow od tržaškega „Stabilimenta“. Nadalje se bo zgradilo za Donavo še 5 opazovalnih čolnov. Eden je že naročen v Budimpešti. Vsak čoln bo stal okrog 80.000 kron.

Italija proti Avstriji. V Italiji se previdno in premišljeno pripravljajo na vojsko z Avstrijo. Topničarstvo, ki igra v novejših vojskah največjo ulogo, bodo znatno pomnožili. Ob italijansko-avstrijski meji bodo zgradili ob reki Tagliamento mnogo trdnjav. Za izboljšanje zastarelih utrd pri Veroni bodo izdali 150.000 lir. Ob cesti v Ponale so že zgradili novo utrdbo, istotako jih je že več izgotovljenih ob tirolski in koroški meji. Avstrija si je začela sicer v zadnjem času vendar mesti oči, toda svoje kratkovidnosti še se vedno ni iznebila. Drugod, kakor na Nemškem, grade utrdb vojaki sami pod strogim nadzorstvom častnikov. Pri nas pa grade vojaško važne predore in mostove ter železnice — laški podjetniki z laškimi delavci, med katerimi je tudi mnogo laških častnikov. In tako je mogoče, da se je vžgal novi most čez Sočo pri Solkanu ob belem dnevu, ker se je vnela dinamitna patrona, ki so jo skrivaj djali med zidovje italijanski delavci, častniki, kakor se z vso gotovostjo trdi. Če bi ne bili še pravočasno opazili požara, bi bil šel most rakom žvižgat in z njim 200 tisoč kron, kolikor je stal. Nova železnica bi pa bila šest do sedem tednov pozneje otvorena. V tržaškem „Stabilimentu tehnicu“ se gradijo malone vse avstrijske vojne ladje in delavci so večinoma iz dežele polente in pomaranč. Gotovo so tudi med njimi italijanski častniki, ki potem poročajo, kakšne so avstrijske bojne ladje. Da, prišlo je tako daleč, da vodstvo „Stabilimenta“ načeloma neče sprejeti slovanskih tehnikov, ampak le italijanske. Naravnost — neumljivo!

Uporno gibanje na Kreti. Na Kreti je začelo vreti. Ljudstvo je s sedanjim tamšnjim vladnim načinom skrajno nezadovoljno ter se je počelo po nekod tudi že puntati. Tem nezadovoljnejšem se je pridružil tudi vodja upora iz leta 1897. Sfakianake. Zadnje dni bilo je že več spopadov med orožniki in med nezadovoljveži. Vrhovni komisar princ Jurij se je izjavil v nekem listu zelo ostro proti evropskim dvorom, ker so odklonili njegove predloge. Obeta pa, da bo delal neustrašeno tako dolgo, da se Kreta priklopi Grški. Ali bo potem mir, je tudi veliko vprašanje.

Dopisi.

Jarenina. (Vrlemu možu v spomin.) Kdo ni poznal vrliga kmeta Jožefa Polančič v Slovenskih goricah? Povsod je bil znan kot naroden mož, ki je neustrašen stal na strani svojega naroda. Ni bilo kmalu v Slov. goricah shoda, kjer ni bil zraven. V Jarenini je bil odbornik pri vseh narodnih društvih in je posebno rad gmotno podpiral narodno organizacijo. Bil je odbornik katoliškega političnega društva za jareninski okraj, bil je odbornik jareninske